

Uvodna reč gosta urednika – Dr Snežana Kirin

Projekt SAFERA je realizovan od 2012-2105. godine na osnovu Evropske Tehnološke Platforme Industrijske Bezbednosti (ETPIS), koju Srbija treba da prilagodi svojim potrebama i specifičnostima i usvoji u narednim godinama, tokom procesa pridruživanja EU. Ključni doprinos Srbije treba da bude u podizanju nivoa industrijske bezbednosti, počev od velikih kompleksnih sistema, kao što su NIS-Gazpromnjeft i EPS, preko drugih velikih sistema (SARTID, cementare, Zastava-FIJAT...), pa sve do srednjih i malih proizvodnih pogona. Osim neposrednog rada na projektu (istraživačko-razvojni i inovacioni projekti MPN) u definisanju metodologije otkrivanja i otklanjanja potencijalno opasnih situacija po ljude, životnu sredinu i materijalna dobra u industriji, veoma je značajno podizanje svesti o industrijskoj bezbednosti kao i diseminacija rezultata svim zainteresovanim stranama putem edukacije, stručnih skupova i stručnih publikacija kao i kroz sredstva javnog informisanja.

Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja postalo je članica konzorcijuma koji realizuje projekt SAFERA (Coordination of European Research on Industrial Safety towards Sustainable Growth - ERA NET FP 7 projekt) kao nadležno ministarstvo za FP7 programe EU. Naše učešće je u najvećoj meri nastavak saradnje sa Štajnbajs Univerzitetom, koji je preko EU-VRI-ja (Virtual Research institute) osigurao ulaz Srbije u SAFERA projekat. Ova saradnja se odvijala u prethodnih nekoliko godina preko projekata iNTeg-Risk, ESPRIT i RiskNIS, čiji su rezultati na raspolaganju Srbiji kao važan input sa SAFERA projekat. Aktivni učesnici tih projekata sa naše strane bili su fakulteti (FTN, Univerzitet u Novom Sadu i Mašinski fakultet Univerziteta u Beogradu), a kao predstavnik industrije, NIS, a.d., čiji su stručnjaci završili obuku za procenu rizika u industriji.

Projekat je za EU od izuzetne stratejske važnosti zbog nove Seveso III EU-direktive (koja se bavi pitanjima sigurnosti rada i pripravnosti za upravljanje rizikom od udesa kao prioritarnim zadatkom u svim delatnostima gde se proizvode, koriste, prerađuju, skladište ili transportuju opasne materije).

Cilj projekta SAFERA je da poboljša saradnju i koordinaciju nacionalnih istraživačkih programa koji se bave industrijskom bezbednošću, uključujući poboljšanu interakciju sa okvirnim programom (Framework Programme) u cilju stvaranja zajedničke programske inicijative o industrijskoj bezbednosti. SAFERA će se fokusirati na poboljšanje nivoa bezbednosti u Evropskoj industriji kroz koordinirana istraživanja sa ciljem da se postigne održiv rast i veća konkurentnost.

Delokrug projekta SAFERA je obuhvatio koordinaciju istraživanja o sprečavanju velikih nesreća i obezbeđivanju spremnosti za reagovanje u takvim situacijama kroz poboljšanje komunikacijskih kanala. SAFERA će se posebno baviti ekonomskim prednostima bezbednih industrijskih rešenja, bezbednih inovativnih procesa; zaštitom životne sredine; iznalaženjem novih metoda za poboljšanje bezbednosti i stvaranjem kulture razumnih stavova o bezbednosti; iznalaženjem referentne tehnologije za produženje životnog veka starih i popravljanih konstrukcija; kao i razvojem neophodnih proizvoda i sistema u cilju povećanja industrijske bezbednosti.

Projekt SAFERA je koordinirao istraživanja u vezi sa glavnim industrijskim opasnostima koje mogu da izazovu velike nesreće i van lokacije industrijskog postrojenja sa posledicama i rizicima na životnu sredinu i društvo:

- upravljanje bezbednošću i procesima komunikacije sa ciljem da se, između ostalog, unapredi rano otkrivanje potencijalnih rizika,
- interakcija između ljudi i tehnologije,
- troškovi i koristi od mera bezbednosti, kao i ekonomske koristi od bezbednosti,
- inovacije u bezbednosti tehnologiji,
- identifikacija dobre prakse u bezbednosti,
- poboljšanje identifikacije potencijalnih rizika i bolje upravljanje rizicima u vezi novih tehnologija, kao što su bio- i nanotehnologije,
- percepcija rizika od strane zainteresovanih strana,
- rizik upravljanja i komunikacija.

Osim neposredne koristi od samog projekta, učešće Srbije preko MPN u projektu SAFERA bi trebalo da ima dalekosežne koristi, kao što je npr. bolje povezivanje sa Podunavskom strategijom, gde je jedna od 5 glavnih tema upravljanje rizicima (industrial & environmental) u regionu.

U prva dva javna poziva za realizaciju konkretnih projekata, Srbija je učestvovala sa nekoliko predloga. U drugom javnom pozivu prihvaćen je predlog projekta SPRINCE (Smart Process Industry Cranes), koji treba da

se realizuje u saradnji Srbije (Inovacioni centar Mašinskog fakulteta, Beograd) i Italije (University of Messina) i Češke Republike (University of Defence, Brno).

U okviru realizacije projekta SAFERA, održana su tri simpozijuma (Prag 2013, Berlin 2014, Pariz 2015). Na trećem simpozijumu, održanom u Parizu, 9-10. februara 2015. godine, sa temom „Future Research Programming on Industrial Safety“, Srbija je predstavljena radovima:

- Structural integrity assessment toward increased industrial safety (predstavio Aleksandar Sedmak)
- The research of human factor influence on risk in open pit mine (predstavila Snežana Kirin)

Članice konzorcijuma:

1. Finnish Institute of Occupational Health,
2. Ministry of Social Affairs and Health,
3. Finnish Safety and Chemicals Agency,
4. Czech Technology Platform on Industrial Safety,
5. Institut National de l'Environnement Industriel et des Risques,
6. Ministère de l'écologie, du développement durable, des transports et du logement,
7. Member of the General Assembly:
8. Fondation pour une Culture de Sécurité Industrielle, France
9. Bundesanstalt für Materialforschung und -prüfung,
10. Federal Ministry of Economics and Technology, Germany
11. Italian Workers' Compensation Authority,
12. TNO Built Environment and Geosciences,
13. Ministry of Infrastructure and the Environment, The Netherlands
14. Ministry of Social Affairs and Employment,
15. National Institute for Public Health and the Environment,
16. Central Institute for Labour Protection - National Research Institute,
17. Ministry of Education and Science of the Republic of Serbia,
18. Instituto Vasco de Seguridad y Salud Laborales,
19. Agency for Innovation and Development of Andalusia.

